



Saaristoasiain neuvottelukunnan lausunto maaseutupoliittisesta selonteosta

Saaristoasiain neuvottelukunta kiittää mahdollisuudesta lausua maaseutupoliittiseen selontekoon liittyen. Neuvottelukunta antaa yleiset huomiot selontekoon liittyen (kysymys 1) sekä yksityiskohtaisimmat huomiot selonteon poikkihallinnollisiin tavoitteisiin ja kehittämissuosituksiin liittyen.

Saaristoasiain neuvottelukunta pitää selontekoa tässä ajanhetkessä erittäin tarpeellisenä ja arvokkaana asiakirjana. On tärkeää, että maaseutua koskevat erityiskysymykset ja tulevaisuudennäkymät sekä mahdollisuudet tuodaan selonteossa esille ja sitä kautta vahvistetaan maaseudun roolia koko suomalaisessa yhteiskunnassa. Neuvottelukunta pitää hyvänä, että maaseutumaiset saaristoalueet ovat huomioitu osana selontekoa. Ilmiöt, jotka koskettavat maaseutualueita koskettavat myös maaseutumaisia saaristoalueita. Valtakunnallisen saaristo- ja vesistöalueiden kehittämisohjelman teemat tulevat esille selonteossa ja näin ollen nämä kaksi asiakirjaa ovat hyvin linjassa toistensa kanssa. Kuitenkin on hyvä, että erityisesti saaristoa koskevat asiat, kuten saavutettavuuteen ja saaristoliikenteeseen liittyvät huomiot, tuodaan selonteossa esille omina kokonaisuuksina.

Maaseutupoliittinen selonteko sisältää viisi poikkihallinnollista tavoitetta: 1) Ajantasaistetaan digitaalista ja fyysistä saavutettavuutta, 2) Vahvistetaan talouden uudistumista tukevia rakenteita, 3) Voimistetaan toimintaedellytyksiä, luottamusta ja tulevaisuususkoa, 4) Lisätään ja kootaan yhteiskunnallista maaseututietoa ja 5) Terävöitetään maaseutupoliittista suunnittelujärjestelmää. Saaristoasiain neuvottelukunnan näkökulmasta tärkeimmät poikkihallinnolliset tavoitteet ovat seuraavat: ajantasaistetaan digitaalista ja fyysistä saavutettavuutta, vahvistetaan talouden uudistumista tukevia rakenteita ja voimistetaan toimintaedellytyksiä, luottamusta ja tulevaisuususkoa.

Selonteossa esitetään tavoitteisiin liittyen 24 kehittämissuositusta (näistä tulee valita 1-5 keskeisintä).

1. Digitaalisen kuilun kaventaminen

2. Yleishyödyllinen kyläverkkorakentaminen

3. Kestävä liikkuminen ja liikenne

4. Yksitysteiden kunto

5. Saaristoliikenne

6. Maaseutuvaikutukset, asuminen ja talouden rakenteet

7. Koordinaatio EU-rahastojen välillä

8. Maaseudun kehittäminen CAP post 2027

9. YPK-toimintamallin laajempi hyödyntäminen

10. Kestävän elinvoimaisuuden indikaattoritarkastelu

11. TKI-rahoitus, innovaatiojärjestelmä ja pienet toimijat, nuoret ja naiset

12. Osaaminen ja työvoima

13. Yhteisötalous

14. Monipaikkaisuuden seuranta – kannatettava asia saaristoalueiden näkökulmasta, jossa monipaikkaisuus arkipäivää
15. Asuttavuuden varmistaminen – hyvä
16. Luonnonvarat, maankäyttö ja oikeudenmukaisuus
- 17. Kansalais- ja vapaaehtoistoiminnan edellytykset**
18. Osallistaminen, vuorovaikutus ja yhteistyö – tärkeää, että saaristolaisia kuullaan heitä koskevissa päätöksissä
- 19. Välttämättömyyspalveluiden tarkistaminen ja varmistaminen**
20. Väestönmuutos ja elintärkeät toiminnot
21. Maaseutututkimus ja maaseututieto
22. Maaseutualueiden seurantakeskus
23. MANE, dialogisuus, osallistaminen ja viestintä
24. MANE ja maaseutuvaikutusten arviointi

Saaristoasiain neuvottelukunnan näkökulmasta keskeisiä kehittämissuosituksia ovat seuraavat:

1. Digitaalisen kuilun kaventaminen: Neuvottelukunta pitää erittäin tärkeänä, että digitaalista kuilua maan eri alueiden välillä kavennetaan. Tietoliikenneyhteydet eivät ole toimivia ja luotettavia kaikilla saaristoalueilla, mikä on välttämättömyys, kun yhä useampi palvelu, myös julkinen, on saatavilla vain digitaalisesti.

4. Yksityisteiden kunto: Neuvottelukunnan mielestä on hyvä, että yksityisteiden kunto tuodaan esille omana kehittämissuosituksenaan. Neuvottelukunta toivoo, että yksityistielossit ja niiden erityisyys osana yksityisteitä tuotaisiin paremmin esille kehittämissuosituksessa. Nyt kehittämissuosituksen tekstistä saa käsityksen, että yksityisteiden ml. yksityistielossien tulevaisuudennäkymät olisivat vakaat. Liikenne 12 -suunnitelmaluonnoksen mukaan yksityisteiden rahoitus olisi laskemassa merkittävästi, neljän miljoonan korotus vuodesta 2029 alkaen tuo asteittain helpotusta yksityisteiden ylläpitoon ja korjausvelkaan vasta 2030-luvulla. Rahoituksen merkittävä väheneminen on erittäin huolestuttava yksityistielossitiekuntien osalta, joiden on pidettävä lossit toiminnassa valtion korvausprosenttitasosta huolimatta. Riittävä valtion tuki on elintärkeä yksityistielossien toiminnan ylläpitämiseksi.

5. Saaristoliikenne: Saaristoasiain neuvottelukunta pitää erittäin hyvänä ja tärkeänä asiana, että saaristoliikenne on omana kehittämissuosituksenaan. Neuvottelukunta esittää, että kehittämissuosituksen nimeen lisättäisiin sanat toimiva ja turvallinen, eli toimiva ja turvallinen saaristoliikenne. Lisäksi neuvottelukunta toivoo, että kehittämissuositusta kuvaavassa tekstissä tuotaisiin vielä selkeämmin esille toimivan saaristoliikenteen merkitys, joka on elämänlanka saariston asukkaille ja mahdollistaa arjen sekä yritystoiminnan saaristossa. Neuvottelukunta toivoo myös, että tekstissä olevaa viittausta saaristolaan muutettaisiin.

17. Kansalais- ja vapaaehtoistoiminnan edellytykset: Neuvottelukunta näkee tärkeänä, että kansalais- ja vapaaehtoistoiminnalle on oma kehittämissuositus. Saaristoalueilla on paljon kansalais- ja vapaaehtoistoimintaa, joten on hyvä, että tämän toiminnan merkitys alueen elinvoiman moottoreina tunnustetaan ja tunnustetaan, ja että siihen kiinnitetään erityistä huomiota.

19. Välttämättömyyspalveluiden tarkistaminen ja varmistaminen: Neuvottelukunta pitää hyvänä, että välttämättömyyspalvelut tarkastetaan ja varmistetaan. Kyläkauppatuen

merkitys saaristoalueilla on suuri ja neuvottelukunta yhtyy selonteossa esitettyyn tavoitteeseen kyläkauppatuen säilyttämiseksi.

Saaristoasiain neuvottelukunta

Puheenjohtaja, kansanedustaja

Mikko Ollikainen

Pääsihteeri, johtava asiantuntija

Elina Auri